

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**№ 10 (293) ТРАВЕНЬ
2014**

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

№ 10 (293) травень 2014

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 10 від 30 травня 2014 року)

Виходить двічі на рік

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори:

доктор історичних наук, професор **Бур'ян М. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов О. А.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор філологічних наук, професор **Глуховцева К. Д.,**

доктор педагогічних наук, професор **Горошкіна О. М.,**

доктор сільськогосподарських наук, професор **Конопля М. І.,**

доктор філологічних наук, професор **Синельникова Л. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії «Соціологічні науки»:

доктор соціологічних наук, професор **Кононов І. Ф.,**

кандидат соціологічних наук, доцент **Хобта С. В.,**

кандидат соціологічних наук, доцент **Верховод Л. І.**

доктор філософських наук, професор, академік Національної академії наук Білорусі,

(м. Мінськ, Республіка Білорусь) **Бабосов Євген Миколайович**

доктор історичних наук, професор (Болгарія, м. Софія) **Захарі Захарів'єв**

доктор соціологічних наук, професор **Куценко О. Д.**

доктор соціологічних наук, професор **Рущенко І. П.,**

доктор соціологічних наук, професор **Саппа М. М.**

доктор соціологічних наук, професор **Сокурянська Л. Г.,**

доктор соціологічних наук, професор **Катаєв С. Л.,**

доктор соціологічних наук, доцент **Коваліско Н. В.,**

доктор філософських наук, професор **Гаврилов М. І.,**

доктор соціологічних наук, професор **Каменська Т. Г.,**

доктор соціологічних наук, доцент **Барматова С. П.**

доктор соціологічних наук, професор (Саратов, Російська Федерація) **Черняєва Тетяна Іванівна**

РЕДАКЦІЙНІ ВИМОГИ

до технічного оформлення статей

Редколегія “Вісника” приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, праве й лівє) — 3,8 см; верхній колонтитул — 1,25 см, нижній — 3,2 см.

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2011.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра – номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13–14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова „Список використаної літератури” (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацом; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014

ЗМІСТ

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОЕКТ «ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ЛУГАНСЬКОГО ШКОЛЯРА – 2013»

1.	Загальна характеристика опитування: вибіркова сукупність та дослідницькі процедури	5
2.	Таблиці одновимірного розподілу	6
3.	Хобта С. В. Особливості динаміки ціннісних орієнтацій шкільної молоді м. Луганська.....	26
4.	Петренко О.С. Діяльнісна сторона позашкільного життя старшокласників м. Луганська: зміни станом на 2011–2013 роки.....	39
5.	Кононов І. Ф. Адиктивна поведінка старшокласників м. Луганська: форми та динаміка.....	47
6.	Кусургашев В. М. Ставлення старшокласників м. Луганська до сексу поза шлюбом.....	83
7.	Нужна Ю. С. Шкільне життя очима старшокласників: ставлення до навчання	90
8.	Кінашевський Д. О., Харчук Ю. В. Самопочуття луганських школярів (за результатами опитування «Повсякденне життя луганського школяра – 2013)	105
9.	Уколова А. А., Ширінська А. Ш. Освіта в структурі цінностей школярів міста Луганська.....	114
10.	Прядко О. В. Ціннісний фактор у формуванні структури дозвілля старших школярів.....	124
11.	Живілова М. С. Міський простір в уявленнях школярів (приклад Луганська).....	134
12.	Кухаренко О. В. Евристичний потенціал концепції Л. Болтанські та Л. Тевено при аналізі справедливості в структурі цінностей учнівської молоді.....	143

СОЦІОЛОГІЯ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ

13.	Пашковський П. І. «Конфлікт поколінь» у контексті зовнішньополітичного вибору України.....	153
-----	---	-----

СОЦІОЛОГІЯ НАУКИ

14.	Холмаков О. В. Становлення інституту психології у XVI – XVII століттях в Європі.....	161
-----	---	-----

СОЦІОЛОГІЯ МОЛОДІ

15. **Нужна Ю. С., Потапова Д. О.** Роль гендерних стереотипів у професійному виборі старшокласників (на прикладі м. Северодонецьк)..... 169

СОЦІОЛОГІЯ СУСПІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

16. **Рознатовський І. В.** Роль концепції фонових практик у дослідженні тероризму..... 181
17. **Стахельські Ентоні (Anthony Stahelski)** Терористів роблять, ними не народжуються: створення терористів, використовуючи соціально психологічне обумовлення..... 188

РОЗДУМИ НАД КНИГАМИ

18. **Хобга С. В.** Про одного з тих, хто запатентував українську соціологію..... 198
19. **Кононов І. Ф.** Огляд нової літератури..... 201
- Відомості про авторів**..... 206

В. М. Кусургашев

СТАВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ М. ЛУГАНСЬКА ДО СЕКСУ ПОЗА ШЛЮБОМ

Проблемам підліткової сексуальності у вітчизняному науковому дискурсі приділяють усе більше уваги. Але ця проблематика цікавить не лише науковців. У суспільстві назріла гостра потреба оволодіння знаннями в галузі культури сексуальної поведінки, що й призвело до зростання інтересу широких верств населення до тем, які раніше цікавили лише вузьких спеціалістів.

Сексуальні стосунки та інтимні практики молоді стали одним з основних об'єктів нового соціологічного знання, що обумовлено в першу чергу значенням ролі молодого покоління у формуванні якісно нового сприйняття багатьох, зокрема й інтимних, аспектів повсякденності. Багато західних та російських дослідників [1; 4; 5; 6] прямо говорять про те, що сучасне суспільство вступило на якісно новий щабель розвитку сексуальних відносин і перебуває на стадії становлення нових моделей шлюбної і дошлюбної поведінки. Зміни торкнулися внутрішнього змісту дошлюбної поведінки молоді: значною мірою втратили дієвість традиційні установки на дошлюбну цнотливість, зрушилися часові межі сексуального дебюту, істотно розширився діапазон допустимих сексуальних практик. При цьому все більшою популярністю став користуватися так званий „дивільний шлюб”, точніше – співжиття молоді пари без юридичного оформлення (конкубінат), що вплинуло на характер побудови шлюбних відносин.

Сучасне українське суспільство переживає досить непростий період переходу від однієї моделі соціальних відносин до іншої, і цей перехід в силу багатьох факторів супроводжується кризовими явищами в усіх сферах суспільного життя, що, у свою чергу, характеризується різкою актуалізацією проблем, пов'язаних з інститутами шлюбу, сім'ї, дошлюбних стосунків. На наш погляд, на це впливає низка причин. Зокрема, це розвиток інформаційних технологій, що сприяє необмеженому доступу широких мас громадськості до будь-якої інформації. Він призвів до того, що джерелами інформації щодо сексуального життя для підлітків стає телебачення та Інтернет, тоді як для покоління їхніх батьків головними джерелами були друзі та однолітки.

Соціокультурні зміни, що торкнулися практично всіх суспільних інститутів, вплинули й на такі, здавалося б, непорушні основи людської життєдіяльності, як сім'я, шлюб, інтимні стосунки, бо, як слушно зазначав Ентоні Гідденс, з усіх змін, що відбуваються у світі, для людини найважливіші ті, які зачіпають її особисте життя [2, с. 67].

Деякі вчені вважають, що інституційні зміни в сімейно-шлюбних відносинах і в самій структурі взаємин статей – ознака деградації суспільства й відмирання інституту шлюбу і сім'ї [6; 8], інші розглядають ці процеси в контексті глобалізаційних зрушень і вважають їх ознакою переходу на принципово новий рівень побудови такого роду міжособистісних стосунків [1; 5; 7]. Ми поділяємо думку останніх і так само ототожнюємо появу й розвиток принципово нових форм шлюбних (як і дошлюбних) відносин з глобальними трансформаціями суспільства Другого модерну, які відбуваються в силу індивідуалізації, а отже концентрації уваги на індивідуальних інтересах і потребах окремо взятого індивіда.

Ентоні Гідденс пише про те, що на зміни в багатьох аспектах інтимного життя вплинуло те, що він називає „пластичною сексуальністю”. Вчений її трактує як „децентралізовану сексуальність, звільнену від репродуктивних потреб”. Англійський соціолог пише: „Пластична сексуальність” прямо пов'язана з обмеженням розмірів сім'ї і поширенням сучасних методів контрацепції, що, у свою чергу, призвело до звільнення сексуальності від репродуктивних функцій і вивело на перший план сексуальну насолоду кожного індивіда [1, с. 31].

В українському суспільстві сексуальне життя підлітків є майже невивченим, що створює широке поле роботи для соціолога. Нашу статтю присвячено аналізу деяких аспектів сексуальності молоді, зрушень у ціннісних орієнтаціях і установках, трансформації норм і правил, що належать до інтимних аспектів поведінки старшокласників. Як індикатор відповідних змін ми взяли ставлення до сексу поза шлюбом.

Емпіричною основою наших висновків будуть дані, отримані кафедрою філософії та соціології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка та громадською організацією «Центр з вивчення суспільних процесів та проблем гуманізму» в ході двох опитувань (2011 р і 2013 р.) при реалізації дослідницького проекту «Повсякденне життя луганського школяра».

Згідно з результатами 2013 року можемо зробити висновок, що серед старшокласників в інтимній сфері зберігається слабо виражений гендерний дисонанс (табл.1). Судячи з отриманих даних, 11 % луганських школярок і 6 % школярів вважають неприпустимим сексуальне життя до шлюбу, з них майже 39 % дівчат допускають секс лише з майбутнім обранцем, тоді як серед юнаків цей показник на 15 % менший. Слід визначити, що в дослідженні «Повсякденне життя луганських школярів-2011» різниця між хлопцями та дівчатами у цьому питанні була лише 10% [3]. Можна припустити, що дівчата все більше цінують психологічну та емоційну сумісність, усталеність і тривалі сексуальні відносини. Навпаки, 36 % юнаків вважають достатньою підставою для сексуального зв'язку взаємну симпатію, серед дівчат цієї думки дотримуються 15 %. Це свідчить про те, що, незважаючи на

відносну егалітарність, сексуальні відносини між юнаками та дівчатами варто розглядати крізь призму патріархальної парадигми та гендерних подвійних стандартів, що характерно для нашого суспільства.

Російський соціолог Володимир Анурін, який займався вивченням подвійних стандартів у ціннісних установках російської молоді, писав: „У свідомості чоловіків подвійний стандарт зберігає досить міцні позиції. І суворіше за все вони звинувачують жінок (набагато поблажливіші до себе) за позашлюбні зв'язки й подружню невірність” [4, с. 5]. Ще більш цікаві висновки він зробив, аналізуючи індекси подвійних стандартів представників різних поколінь. До категорії «діти» були віднесені респонденти від 15 до 24 років, до категорії „батьки” – люди старші 41 року. Як виявилось, серед дітей подвійний стандарт укорінився глибше, хоча здебільшого вони аж ніяк не аскети і про секс у всіх його проявах знають не з чуток. Автор припустив, що молоде покоління більш ідеалістично ставиться до шлюбу й майбутнього сімейного життя, тоді як представники батьків в основному вже були в шлюбі й знають про світлі й темні сторони сімейного життя [4, с. 5].

Таблиця 1

**Ставлення школярів до сексу поза шлюбом залежно від статі
(2013 р.) (% від числа тих, хто відповів)**

Ставлення до сексу поза шлюбом	Стать	
	Жіноча	Чоловіча
Неприпустимий	11,2%	6,7%
Можливий, якщо хлопець і дівчина кохають одне одного і планують одружитися	38,8%	24,4%
Припустимий, якщо хлопець і дівчина подобаються одне одному. Решта – несуттєво	15,1%	39,4%
В одних випадках це допустимо, в інших – ні. Все залежить від обставин	22,0%	17,7%
Складно відповісти	12,9%	11,8%
Загалом	100,0%	100,0%

Аналізуючи ставлення школярів до сексу залежно від віку, можна побачити моменти, які потребують більш уважного дослідження (табл.2). Так, сексуальні стосунки поза шлюбом неприпустимі для майже 13% восьмикласників, тоді як лише 7% дев'ятикласників дотримуються тієї ж думки. Дзеркальні результати отримані при опитуванні десятикласників і одинадцятикласників (12,2% та 8% відповідно). Взагалі, чим старші підлітки, тим ліберальніше вони ставляться до сексуальних стосунків

поза шлюбом. Як бачимо з таблиці, лише 25% восьмикласників вважають допустимими сексуальні стосунки між хлопцем та дівчиною, якщо вони планують одружитися, тоді як цей показник серед старших школярів в середньому на 10% вищий. Це говорить про те, що все більше підлітків вважають необов'язковою офіційну реєстрацію своїх стосунків перед початком статевого життя. Також з таблиці можна побачити, що серед молодших підлітків найбільше тих, хто мав ускладнення з відповіддю на це питання. Ставлення до позашлюбного сексу залежно від обставин серед школярів різного віку розподілені без значних варіацій.

Таблиця 2

Ставлення школярів до сексу поза шлюбом залежно від класу навчання (2013 р.) (% від кількості тих, хто відповів)

Ставлення до сексу поза шлюбом	8	9	10	11
Неприпустимий	12,8%	7,0%	12,2%	8%
Можливий, якщо хлопець і дівчина кохають одне одного і планують одружитися	25,5%	35,2%	34,0%	34,1%
Припустимий, якщо хлопець і дівчина подобаються одне одному. Решта – несуттєво	22,9%	26,4%	27,4%	26,5%
В одних випадках це допустимо, в інших – ні. Все залежить від обставин	18,1%	20,9%	19,8%	19,0%
Складно відповісти	20,7%	10,6%	6,6%	12,4%
Загалом	100%	100%	100%	100%

Слід визначити, що серед підлітків, які впевнені у несправедливому ставленні до себе з боку вчителів, набагато більше таких, які вважають неприпустимими сексуальні стосунки поза шлюбом (табл. 3). Також серед школярів, які відчувають несправедливе ставлення до себе з боку педагогів, найменша кількість відповіла, що сексуальні стосунки припустимі в тому разі, якщо хлопець і дівчина кохають одне одного та планують одружитися. Можна допустити, що на погляди школярів щодо статевого життя має суттєвий вплив ставлення до них педагогічного колективу, який в цілому не підтримує сексуальні стосунки у підлітковому середовищі, вважаючи підліткову сексуальність причиною девіацій. На думку російського дослідника І. С. Кона, такий погляд є загальною помилкою пострадянського суспільства. Він пише:

«Коли суспільство припиняє табувати підліткову сексуальність, починає ставитися до неї спокійно, допомагаючи підліткам оволодіти необхідним для життя знанням, її зв'язок з девіантною поведінкою послаблюється або навіть повністю зникає» [5, с. 27].

Таблиця 3

Ставлення школярів до сексу поза шлюбом залежно від взаємовідносин з вчителями (2013 р.) (% відповідей)

Ставлення до сексу поза шлюбом	Впевнений, що до мене буде несправедливе ставлення	Скоріш за все, до мене буде несправедливе ставлення	Сподіваюсь на справедливе ставлення, але не впевнений у цьому	Впевнений, що ставлення до мене буде справедливим	Не знаю
Неприпустимий	25,0%	8,0%	6,9%	11,6%	4,9%
Можливий, якщо хлопець і дівчина кохають одне одного і планують одружитися	12,5%	33,3%	34,6%	33,7%	29,5%
Припустимий, якщо хлопець і дівчина подобаються одне одному. Решта – несуттєво	20,8%	28,0%	28,1%	24,5%	18,0%
В одних випадках це допустимо, в інших – ні. Все залежить від обставин	29,2%	22,7%	20,5%	18,5%	13,1%
Складно відповісти	12,5%	8,0%	9,9%	11,6%	34,4%
Загалом	100%	100%	100%	100%	100%

Позитивним моментом розвитку підліткової сексуальності є те, що ціннісними пріоритетами для сучасної молоді, як і для покоління їхніх батьків, залишаються шлюб, сім'я, побудова міцних і стабільних відносин. Варто зазначити, що часові рамки створення сім'ї дещо зсунулися, і на перший план вийшли індивідуальна самореалізація і

гедонізм, але при цьому інтеграційним ядром, як і раніше, виступають традиційні цінності, що дозволяє нам говорити про культурну спадковість поколінь і збереження орієнтації на сім'ю як малу соціальну групу.

Загалом серед сучасних старшокласників можна спостерігати збільшення сексуальної активності, стирання відмінностей у ціннісних орієнтирах, установках і сексуальній поведінці юнаків і дівчат, рання ініціація, збільшення інтересу підлітків до еротики, порнографії та нетрадиційних сексуальних практик. Усе зазначене вище при недостатній поінформованості та низькій культурі контрацепції може призвести до багатьох проблем. Такими є раннє материнство, небажана вагітність, венеричні захворювання, соціальне сирітство. Але, незважаючи на деякі негативні моменти, які притаманні сплеску підліткової сексуальності, хотілося б відзначити, що вона не містить фатальної загрози для суспільного розвитку, але потребує пильної уваги й контролю з боку батьків, педагогів і суспільства.

Список використаної літератури

1. Гидденс Э. Трансформация интимности / Э. Гидденс; пер. с англ. В. Ф. Анурина. – СПб.: Питер, 2004. – 208 с.
2. Гидденс Э. Ускользящий мир / Э. Гидденс; пер. с англ. М. Л. Коробочкина. – М., 2004. – 67 с.
3. Стулова А. Модели сексуального поведения старшеклассников г. Луганска: проблема общественной обусловленности / Стулова А. // Вісник Луганського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Соціологічні науки. – 2012. – № 2. – С. 97 – 106.
4. Анурин В. Сексуальная революция: двойной стандарт [Электронный ресурс] / В. Анурин // Гендерные исследования-2000. – Режим доступа: <http://ecsocman.hse.ru/data/810/890/1216/012.ANOURIN.pdf>
5. Кон И. Подростковая сексуальность на пороге 21 века / И. С. Кон. – Дубна: Издательство "Феникс+", 2001. – 207 с.
6. Ковалёва А. Трансформация понятия „гражданский брак” как проявление кризиса семейно-брачных отношений: дис. ... канд. социол. наук: 22.00.04 / Ковалева Анна Владимировна. – Хабаровск, 2009. – 185 с.
7. Голод С. И. Что было пороками, стало нравами. Лекции по социологии сексуальности / С. И. Голод. – М.: Ладомир, 2005. – 233 с.
8. Антонов А. И. Социология семьи / А. И. Антонов, В. М. Медков. – М.: Изд-во МГУ: Изд-во Международного ун-та бизнеса и управления („Братья Карич”), 1996. – 304 с.

Кусургашев В. М. Ставлення старшокласників м. Луганська до сексу поза шлюбом

У статті на основі емпіричних даних розглядаються погляди старших школярів м. Луганська на сексуальні відносини до шлюбу. Автор пов'язує зрушення в підлітковій сексуальності зі змінами, що відбуваються в українському суспільстві. Зроблена спроба аналізу

гендерних відмінностей, а також вікових характеристик ставлення підлітків до сексуальних зв'язків до шлюбу. Розглядається взаємозв'язок між ціннісними установками старшокласників і ставленням до них педагогічного колективу. Виявлено залежність між ціннісними орієнтаціями школярів і трансформацією, що торкнулася практично всіх граней суспільних відносин. Сексуальні установки старшокласників безпосередньо залежать від соціальних відносин. Перелом, що відбувся в українському суспільстві, зрушив систему цінностей молоді в бік егалітарності відносин, при цьому зберігши певний гендерний дисбаланс. Акселерація і ранній сексуальний дебют призводить до деяких складнощів у сексуальному вихованні підлітків, що накладає виразний відбиток на педагогічному, медичному і соціальному ставленні до них.

Ключові слова: підлітки, сексуальні відносини, гендерний дисонанс, девіація, сексуальний дебют.

Кусургашев В. Н. Отношение старшекласников г. Луганска к сексу вне брака

В статье на основе эмпирических данных рассматриваются взгляды старших школьников г. Луганска на сексуальные отношения до брака. Автор связывает сдвиги в подростковой сексуальности с изменениями, произошедшими в украинском обществе. Сделана попытка анализа гендерных различий, а также возрастных характеристик отношения подростков к сексуальным связям до брака. Рассматривается взаимосвязь между ценностными установками старшекласников и отношением к ним педагогического коллектива. Выявлена зависимость между ценностными ориентациями школьников и трансформацией, затронувшей практически все грани общественных отношений. Сексуальные установки старшекласников напрямую зависят от социальных отношений. Перелом, произошедший в украинском обществе, сдвинул систему ценностей молодёжи в сторону эгалитарности отношений, при этом сохранив некий гендерный дисбаланс. Акселерация и ранний сексуальный дебют приводит к определённым сложностям в сексуальном воспитании подростков, что накладывает определённый отпечаток на педагогическом, медицинском и социальном отношении к ним.

Ключевые слова: подростки, сексуальные отношения, гендерный диссонанс, девиация, сексуальный дебют.

Kusurgashev V.N. Attitude of senior pupils of Luhansk to sex outside of marriage.

On the basis of empirical data we considered the views of senior pupils of Luhansk towards sexual relations before marriage. The author relates shifts in adolescent sexuality with changes in the Ukrainian society. We tried to analyze gender differences and age characteristics of adolescents' attitude to sexual relations before marriage. In this article we are examining the

relationship between value orientations of senior pupils and attitudes of teaching staff to them. We found certain correlation between the value orientations and school transformation, which affected practically all sides of public relations. Sexual position of seniors directly dependent on relations inside a society. The fracture, which occurred in the Ukrainian society, pushed the value system of youth toward egalitarianism of relations, while maintaining a certain gender imbalance. Acceleration and early sexual debut lead towards certain difficulties in the sexual education of teenagers that has a certain effect on the educational, medical and social attitudes towards them.

Keywords: teens, sex, gender dissonance deviation, sexual debut.

Стаття надійшла до редакції 13. 05. 2014 р.

Прийнято до друку 22. 05. 2014 р.

Рецензент – д. соц. н., професор

Кононов І. Ф.

УДК 373. 5. 091. 8

Наукове видання

ВІСНИК

Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(соціологічні науки)

№ 10 (293) травень 2014

Відповідальний за випуск:

д. с. н., проф. **І. Ф. Кононов**

Технічне редагування та коректура:

Н. П. Ступницька

Редагування анотацій англійською мовою:

І. В. Рознатовський

Здано до склад. 28.03.2014 р. Підп. до друку 30.05.2014 р.
Формат 60x84 1/8.Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 23,48. Наклад 200 прим. Зам. № 63.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Державного закладу

«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. т/ф: (0642) 58-03-20.

e-mail: alma-mater@list.ru

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.